

Aan:

De Gemeenteraad van de gemeente Westerveld

Postbus 50

7970 AB Havelte

Betreft: Zienswijze op de ontwerp-wijziging van het Omgevingsplan "Gewasbescherming in de sierteelt"

Datum: 14 juli 2026

Ingediend door:

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Diever

5.1.2e

@

5.1.2e

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief maak ik formeel gebruik van de gelegenheid om mijn zienswijze in te dienen op de ontwerp-wijziging van het Omgevingsplan ter regulering van de sierteelt (ter inzage van 3 juni tot en met 15 juli 2026).

Hoewel ik de erkenning van de gezondheidsrisico's en de intentie om kwetsbare functies te beschermen ten zeerste steun, is de voorgestelde bufferzone van 50 meter ontoereikend, juridisch kwetsbaar en ecologisch te beperkt. Ik verzoek u de regeling fundamenteel te herzien en te kiezen voor een integrale, toekomstbestendige aanpak. Mijn bezwaren, argumenten en concrete voorstellen zijn als volgt onderbouwd:

I. Waarom de 50 meter-zone en de 20 kg-regeling tekortschieten

1. Wetenschappelijke onderbouwing blootstelling (RIVM-onderzoek)

De keuze voor een bufferzone van slechts 50 meter is arbitrair en biedt onvoldoende bescherming. Grootschalig onderzoek van het RIVM (onderdeel van het OBO-onderzoek) heeft aangetoond dat residuen van chemische gewasbeschermingsmiddelen tot op **500 meter** — en in lagere concentraties zelfs nog veel verder — van de landbouwpercelen in de lucht, in huisstof en in de urine van omwonenden worden aangetroffen. Door vast te houden aan 50 meter negeert de gemeente de stand van de wetenschap en handelt zij in strijd met het **voorzorgsbeginsel** (zoals verankerd in Verordening EG 1107/2009).

2. Pervers effect van het 20 kg plafond (Artikel 1.2, lid 2, sub b)

De voorgestelde uitzondering in sub b [1] hanteert enkel een kwantitatief plafond (maximaal 20 kg gewasbeschermingsmiddelen per hectare per jaar), zonder onderscheid te maken naar de toxiciteit of aard van de gebruikte middelen. Dit brengt een ongewenst en gevaarlijk neveneffect met zich mee:

- **Keuze voor zwaardere middelen:** Doordat er minder kilogrammen gebruikt mogen worden, worden telers juist gestimuleerd om te kiezen voor uiterst krachtige, hooggeconcentreerde chemisch-synthetische middelen die al in zeer kleine volumes (grammen of enkele kilo's per hectare) biologisch uiterst actief zijn.
- **Schijnveiligheid:** Een volumegrens van 20 kg sluit het gebruik van deze zeer toxische, hormoonverstorende of neurotoxische stoffen niet uit. Integendeel, het stimuleert het gebruik ervan om onder de gewichtsnorm te blijven, waardoor de feitelijke risico's voor de volksgezondheid en de natuur binnen de bufferzone juist kunnen toenemen.

3. Strijdigheid met de Kaderrichtlijn Water (KRW)

Onze oppervlaktewateren moeten uiterlijk in 2027 voldoen aan de strenge normen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Een bufferzone van slechts 50 meter is veel te smal om de uitspoeling, oppervlakkige afstroming en drift van chemische middelen naar lokale watergangen en drinkwaterbronnen effectief te voorkomen. Om aan de KRW-resultaatsverplichting te voldoen, is een aanzienlijk bredere emissievrije zone noodzakelijk.

4. Droogte, klimaatverandering en grondwateronttrekking

De sierteelt in Westerveld vindt grotendeels plaats op droogtegevoelige zandgronden. Door klimaatverandering worden zomers heter en droger. Sierteelt is een uiterst waterintensieve teelt die in droge perioden massaal wordt beregend met opgepompt grondwater. Dit leidt tot een acute verslechtering van de grondwaterstand en actieve verdroging van de omliggende natuur. Een zone-benadering moet daarom niet alleen kijken naar spuitdrift, maar ook naar de totale hydrologische footprint van de teelt.

II. Pleidooi voor een Integrale Toekomstvisie

5. Aansluiten bij de landelijke Toekomstvisie Gewasbescherming 2030

De gemeente Westerveld moet haar lokale omgevingsbeleid actief laten aansluiten bij de landelijke *Toekomstvisie Gewasbescherming 2030* van het ministerie van LNV [2]. Deze visie streeft naar weerbare plant- en teeltsystemen en **vrijwel nul emissies** van gewasbeschermingsmiddelen naar de leefomgeving en het oppervlaktewater in 2030. Een zone waarin binnen 50 meter nog steeds chemisch-synthetische middelen zijn toegestaan, staat loodrecht op deze ambitie. De hele zone moet worden bestemd voor biologische landbouw of emissievrije teelt.

6. Twee vliegen in één klap: Koppeling met het Nationaal Actieplan Biologisch

Het Ministerie van LNV heeft de ambitie uitgesproken om het areaal biologische landbouw in Nederland te laten toenemen van de huidige ca. 5% naar 15% in 2030 [3].

- Door als gemeente Westerveld actieve bufferzones in te stellen rondom kwetsbare functies, dorpskernen en Natura 2000-gebieden waar uitsluitend biologische landbouw is toegestaan, slaat u twee vliegen in één klap.
- U beschermt direct de gezondheid van omwonenden en kwetsbare natuur, en u creëert tegelijkertijd fysieke ruimte waarmee de gemeente concreet bijdraagt aan het realiseren van de landelijke biologische transitiedoelstelling.

7. Historisch perspectief: Herstel van de 'Essen' voor voedselproductie

Westerveld kent een rijk cultuurhistorisch eslandschap. De essen die van oudsher direct rondom de dorpskernen liggen, zijn vanuit historisch perspectief altijd gebruikt voor de teelt van voedselgewassen voor menselijke consumptie. Het is vanuit cultuurhistorisch, landschappelijk én ecologisch oogpunt logisch en wenselijk om deze essen in die oorspronkelijke functie te herstellen.

- Ik verzoek u om op deze essen sierteelt (die niet gericht is op voedselproductie) uit te sluiten en uitsluitend (biologische) voedselgewassen voor menselijke consumptie toe te staan. Dit beschermt de dorpskernen, versterkt de lokale identiteit en herstelt de historische functie van ons landschap.

8. Koppeling met Natura 2000-bufferzones (Stikstof- en Natuurdossier)

In het bredere natuurbeleid liggen er reeds voornemens voor substantiële bufferzones rondom kwetsbare Natura 2000-gebieden (1000 meter rondom het Drents-Friese Wold, Leggelderveld en het Dwingelderveld, en 500 meter rondom het Holtingerveld). Het is planologisch inconsistent om voor stikstof en natuur brede zones te hanteren, maar voor humane gezondheid slechts 50 meter aan te houden. Ik pleit voor een integrale zonering waarin deze zones in elkaar opgaan als robuuste, biologische overgangsgebieden.

9. Rechtsgelijkheid: Geen discriminatie tussen teelten

Het huidige ontwerp richt zich uitsluitend op "sierteelt". Dit is inconsistent en maakt de regeling juridisch kwetsbaar. Ook andere intensieve teelten (zoals de gangbare aardappel-, tarwe- en uienteelt) maken intensief gebruik van chemische middelen. Door alleen sierteelt te reguleren, ontstaat er rechtsongelijkheid tussen agrariërs onderling, terwijl omwonenden via de achterdeur alsnog worden blootgesteld aan chemische middelen van andere gewassen. De regeling moet gelden voor **alle chemisch-intensieve teelten** binnen de zone.

III. Principieel bezwaar tegen een convenant als alternatief

De gemeenteraad overweegt als alternatief voor een verbod in het Omgevingsplan een "bindend convenant" met de sierteeltsector te sluiten. Hier maak ik ten stelligste bezwaar tegen:

1. **Gebrek aan derdenwerking:** Een convenant is een privaatrechtelijke overeenkomst en is *alleen* bindend voor de partijen die het ondertekenen. Nieuwe sierteeltbedrijven, of telers die weigeren te tekenen, vallen hierbuiten. Dit creëert rechtsongelijkheid en biedt geen enkele publiekrechtelijke garantie voor de burger.

2. **Juridische loopholes (Uitsbesteding):** Wanneer een teler de feitelijke spuitactiviteiten uitbesteedt aan een onafhankelijke derde partij (een loonwerker), spuit de teler juridisch gezien niet zelf. Dit opent de deur naar constructies waarbij de regels van het convenant eenvoudig worden omzeild, terwijl de chemische middelen wel op het land belanden.
3. **Landelijke actualiteit:** Vandaag (14 juli 2026) is weliswaar op hoofdlijnen een nationaal convenant gepresenteerd, maar dit betreft een intentieovereenkomst waarvan de reductiedoelen pas in 2040 gehaald moeten zijn. Lokale bescherming van burgers en natuur in Westerveld verdraagt dit uitstel niet en vereist **directe, publiekrechtelijke borging in het Omgevingsplan**.

Verzoek aan de gemeenteraad

Ik verzoek de gemeenteraad van Westerveld om:

1. **Geen convenant** te sluiten, maar de regels direct en publiekrechtelijk te verankeren in het Omgevingsplan.
2. De bufferzone te vergroten naar **minimaal 500 meter** conform de wetenschappelijke RIVM-kaders.
3. Binnen deze zone uitsluitend **100% biologische of aantoonbaar emissievrije landbouw** toe te staan, waarbij chemisch-synthetische middelen volledig zijn uitgesloten (dus ook het schrappen van de 20 kg-norm in sub b).
4. De esgronden (essen) rondom de dorpskernen exclusief te bestemmen voor de biologische teelt van voedselgewassen voor menselijke consumptie.
5. De regeling integraal te koppelen aan de waterdoelen (KRW) en de Natura 2000-bufferzones.

Bronnen:

[1]: <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR759269>

[2]: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-b42c6a0f-ade6-4c4e-8301-64cffbed3dcd/pdf>

[3]: <https://www.allesoverbiologisch.nl/lvvn-en-biologisch>

Met vriendelijke groet,

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 4